СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 242. | Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 18. жовтня, 1922. | VOL. XXX. | No. 242. | Jersey City, N. J., Wednesday, October 18, 1922. | THREE CENTS

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! Прийміть сейчас участь в боротьбі проти польського наїзду у Східній Галичині, жертвами на Фонд Негайної Допомоги!

ГУВЕР ЗА ТИМ, АБИ ЕВРОПА ПЛАТИЛА СВОЇ ДОВГИ

ВАШІНҐТОН, 16. жовтня. — Становище американського уряду в справі дарування воєнних довгів европейським союзникам зясував нині секретар (міністер) торговлі Герберт Гувер, коли він заявив підчас своєї промови, що Европа може та повинна сплатити свої довги Америці.

Він виказував, що процент разом з ратами не виносилиб понад 2 до 12 процент приходів поодиноких держав, колиб довги розложити на довший речинець. Він перечив, немовби до заплати довгів конче потреба золота, та вказував на те, що 350 міліонів доларів річно, які европейські аліянти Злучених Держав малиби платити Америці се лишень дрібниця в порівнанню з величезними сумами, видаваними на воєнні зоруження.

Всі часописи підносять вагу заяви Гувера для міжнародної політики тим більше, що Гувер являється рівночасно членом комісії для аліянтських довгів.

КЛОПОТИ АМЕРИКИ З ПРОГИБІЦІЄЮ

ВАШІНҐТОН, 16. жовтня. — Англійський уряд повідомив американський, що він не годиться на американську пропозицію довести межи Злученими Державами та Анґлією до угоди, на основі котрої американські прогибіційні власти малиби право виконувати нагляд над торговлею алькоголічними напитками на кораблях, що находяться поза 3-милевим обрубом від берега.

Відмовна відповідь Анґлії находилася в урядовій ноті анґлійського уряду, котру анґлійський амбасадор вручив нині американському департаментови стейту. Ся нота заявляє, що Анґлія не годиться на американську пропозицію розширити прибережний обруб з 3 миль на 12 миль, бо ціль такого зарядження є елиць хвилевої натури. Зате Анґлія обіцює Америці помагати при виконуванню американського закона про прогибіцію.

ЗАПЕРЕЧУЄ ПРАВО ПОЗИВАТИ

НЮ ЙОРК, 16. жовтня. — Ґенеральний прокуратор (міністер судівництва) предложив нюйорському федеральному судови свій спротив проти позвів кількох чужих корабельних фірм проти недавного широкого зарядження уряду в справі виконування прогибіційного закона на морю. Міністер заявляє в своїм спротиві, що чужинці не мають права позивати американського уряду перед американський суд без добровільної згоди сього уряду. Міністер далі звертає увагу, що американський уряд не дав такого дозволу і тому чужинецькі корабельні фірми не мають права позивати уряд.

КРИТИКУЄ ГАРДИНГА ЗА ЙОГО ВИБОРЧИЙ ЛИСТ

ВАШІНҐТОН, 16. жовтня. — К. Гал, голова демократичного виборчого комітету, оголосив остру відповідь на лист президента Гардинга в справі виборів, в котрій сей радив вибирати републиканців.

Гал заявляє, що поновний вибір републиканців бувби потвердженням усіх хиб, які поповнив теперішний конґрес. Він критикує президента також і за те, що він не має відваги виступити отверто за своєю партією, як се свого часу робив Вилсон, котрий свого часу віднісся був просто до народа в проклямації, але бере на обізку та мандрує до народа маніверами, дозволяючи оголошувати публично свій приватний лист до свого політичного приятеля.

ФРАНЦІЯ СТАРАЄТЬСЯ О ЗЛАГІДНЕННЯ ПРОГИБІЦІЙНОГО ЗАКАЗУ

ВАШІНҐТОН, 16. жовтня. — Представник Франції заявився нині в департаменті стейту, щоби вистаратися в американського уряду злагіднення посілного прогибіційного заказу про торговлю алькоголічними напитками на морю.

АҐІТАЦІЯ ЗА ВЕЛИКОЮ АРМІЄЮ

ВАШІНҐТОН, 16. жовтня. — Секретар Вікс та ґенерал Першинґ предложили нині президентови Гардинґови свої арґументи за тим, щоби американська армія мала що найменче 150,000 мужа з 13,000 офіцирів в чинній та 12,000 офіцирів в резервовій службі.

Американська армія після посілного закона має 125,000 мужа та 12,000 офіцирів.

ДАЛЬШІ АМНЕСТІЇ ДЛЯ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНИКІВ

ВАШІНҐТОН, 16. жовтня. — Президент Гардинґ признав умовну амнестію дальшим шістьом вязникам, покаранім за переступлення ріжних воєнних законів.

Три з них будуть відставлені до їх рідного краю, до Швеції. Три другі дістануть свободу під услівєм, що будуть зголошуватися відповідно та не будуть переступати законів. Всі помилувані були членами організації Промислових Робітників Світа (АЙ. Дабльо. Дабльо.), які були в час вибуху війни перевозними робітниками на кораблях та були засуджені на довголітну тюрму в Форт Лівенвурт, Канзас.

ВЕТЕРАНИ ВЕДУТЬ ДАЛІ ХАМПАНЦІЮ ЗА БОНУСОМ

НЮ ОРЛІНС, Лувіяна, 16. жовтня. — Річна конвенція Американського Леґіону, котра почалася тут нині, дала до зрозуміння американським політикам, що ветерани вважають боротьбу за бонусом лишень початою.

НЕ ДОЗВАЛЯЮТЬ КОМУНІСТОВИ БУТИ КАНДИДАТОМ.

НЮ ЙОРК, 16. жовтня. — Виборча комісія відкинула просьбу Бенямина Житлова признати самостійним кандидатом на представника 12-го округа в конґресі.

Просьбу Житлова відкинено на тій основі, що він був засуджений раз судом за злочинний анархізм.

ВБИТИЙ ВІЙСКОВОЮ ВАРТОЮ

До військового авіятичного поля на Стетн Айленд, Ню Йорк, підїздав автомобілем в неділю в ночи сержант (фельдфебель) Томас Пірс з першої компанії „тенків" (панцирних автомобілів) та його товариш капраль Оклок. Сержант вертав власне з Ню Йорку, а капраль забрав його на авто на зелізничій стації. Коли автомобіль підїхав до вартової будки, вже було по опівночи. З будки виступив на дорогу стоячий на варті жовнір, Михайло Лібовиц на імя, і згідно з приказом старшини казав автомобілеви задержатися. Ідучі автом жовніри видно не чули його слів, бо вони поїхали далі, не задержуючися. На се Лібовиц, знов повтупаючи після приписів армії, виймив автоматичний револьвер та почав стріляти. Він каже тепер, що він втріляв у воздух, однак його кулі, а було їх три, всі поцілили автомобіль. Дві з вистрілених куль пробили авто в двох місцях, а третя трафила сержанта в само серце. Автомобіль сейчас задержався, і капраль, що сповнив службу шофера, зараз забрав раненого товариша до шпитали, де він сейчас по приїзді помер.

Лібовиця арештовано, і його мають поставити на військовий суд. Каже він, що він не винуватий тому, що його кулі попали в авто, бо він стріляв понад автомобіль, але револьвер видно здригався і кулі попадали в авто. Військові знатоки рушниць признають справді, що військовий автоматичний револьвер кидається при вистрілі так, що такий випадок можливий.

ПОПСОВАНИЙ ГУМОР.

Дня 5. вересня до Куропатник приїхав з Конюх польський біскуп Твардовскі, в ціли посвячення новозбудованого костела. Гарська Полянів урядила величаве приняття, але весь гумор біскупа попсувався, коли він переконався, що в школі нема й одної дитини, що уміла говорити по польськи. Українська мова так роздратувала біскупа, що він виголосив в костелі промову і назвав усіх Українців латинського обряду „холдіями, що украли польську мову".

ПОДРУЖЖА ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ХОРУ.

Двоє членів Українського Національного Хору: бас Володимир Хавралим та альт Олена Осовська зараз по недільнім концерті в нюйорськім Гипподромі звінчалися в Нюарку.

ДОБИРАЮТЬСЯ ДО ТОРГОВЦІВ ВУГЛЯ

Стейтовий нюйорський урядник для розділу вугля, одержавши зажалення від кількох подробичних торговців вугля, що гуртові купці рахують їм за високі ціни за вугіль, видав приказ гуртівникам, проти котрих внесено зажалення, щоби вони отворили свої купецькі книги стейтовим урядовим дослідувачам, які мають переконатися, чи гуртівники мали основу рахувати високі ціни на топливо.

Стейтовий уряд загрозив рівночасно, що в такий самий спосіб буде поступати проти всіх, проти котрих будуть піднесені подібні закиди.

УРОЖАЙ.

Міжнародній рільничий інститут в Римі оголосив статистику збору жнив цего року. Збір пшениці в цілій Европі за виїмком Росії виносить 39,200,000 тон. В порівнанню з минулим роком урожай збільшився на 7 процент.

ХОТІВ МАТИ ДОЗВІЛ.

До поручника поліції, що сповняв службу на поліційній стації на 155-ій вулиці в Ню Йорку підійшов в неділю рано один Мурин, держачи сильно за руку Мурину. Коли поручник спитав, що його привело на поліційну стацію, Мурин відповів, що він хотіби знати, чи в Злучених Державах вільно бити жінку. На дальші допити він признав, що він є анґлійським підданим та що він походить з острова Барбадос, де йому мало бути вільно бити жінку, як вона добре не справувалася. Про американські закони він богато не знає, і тому хотіби знати, чи йому яко мужеви прислугує право набити жінку за те, що вона не зварила йому сніданя.

Місто відповідати на запит мужа, поручник спитав його жінку, чи вона схоче внести до нього надобу на свого мужа за обмеженне своєї свободи. Жінка сейчас гримнула: „Ні". Аж тоді поручник повчив мужа, що нюйорський закон не дозваляє мужам бити жінки та позволив обоїм вийти зі суду.

ТИФ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ ВИГАС

Перший раз від кількох літ статистика лікарська не оголосила жадного випадку тифної епідемії у Східній Галичині. Ціла Галичина вільна від тої недуги, яка гостила у нас від ряду лів.

КЕМАЛ ПАША ЗАВОДИТЬ ПРОГИБІЦІЮ

ЦАРГОРОД (Константинополь), 16. червня. — Уряд Мустафи Кемала паші по заняттю Тракії і Царгорода оголосить повну заборону виробу, продажі і купна всяких алькоголяних напитків в сій країні із столиці Туреччини.

За переступлення сеї постанови буде кара 49 буків, 3 місяці вязниці, і грошева пеня від 60 до 300 турецьких фунтів.

ПАДЕРЕВСЬКИЙ ГОТОВИТЬСЯ ГРАТИ ДО АМЕРИКИ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 16. жовтня. — Ігнаци Ян Падеревський виїхав нині зі своєї хати в Марж, біля Льозанни, до Франції, відки заїде кораблем Парі (Париж) дня 21. с. м. до Америки. Він виступить на концертах в кількох більших містах в Злучених Державах.

Тут згадують, що він вже стратив охоту кандидувати на президента Польщі проти Пілсудського.

ДРУКАРНЯ

УКР. НАР. СОЮЗА

„СВОБОДА"

приймає замовлення на друковане тікетів, розкидок, афіш, членських книжочок, статутів, книжок, концерт і лисових паперів для Братств, Товариств і Сестриць, часописів і всіх инших річий, що входять в склад друкарських робіт.

РОБОТУ ВИКОНУЄМО ПО НАЙДЕШЕВШИХ ЦІНАХ І НА ЧАС.

Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:

„SVOBODA"
53 Grand Street, Jersey City, N. J.

КРАССІН УСТУПИВ

РИГА, столиця Латвії, 16. жовтня. — Тутешня преса подає відомість, що большевицький комісар закордонної торговлі, Леонід Крассін, повідомив свій „уряд", що уступає зі свого становища.

За причину уступлення вважають се, що большевицький „совнарком" (совет „народніх" комісарів) відмовився „потвердити" його умову, яку він підписав з анґлійською буржуазною компанією від назвою „Ранен-Ежістик Кансалидейтід, Лтд.", а якою звертав їй усі її посілости і власности в Росії.

Большевицький „совнарком" годився на умову, але хотів деяких змін. Се становище „совнаркому", як кажуть, не подобалось Крассінови і він уступив зі свого становища, на якому був вибився перед лицем заграниці.

ЧЕРЕЗ БОЛЬШЕВИКІВ ДАНСЬКИЙ БАНК СТРАТИВ $30,000,000

КОПЕНГАҐА, столиця Данії, 16. жовтня. — Данський Національний Банк і два другі данські міжнародні підприємства виратували з упадку данський „Ландманн Банк", якому грозила руїна ізза страт в Росії і на Україні.

Сей банк давнійше позичав був великі суми гроша данським бизнесовим підприємствам в Росії і на Україні, а коли московські большевики забрали все добро сих підприємств, банк поніс великі страти. Він для покриття зобовязань своїм щадникам ужив резерв до суми 150 міліонів данських корон ($30,000,000) і відтак найшовся перед катастрофою. Але Данії не хотіли допустити до упадку того банку, бо через те потерпів би увесь край, і тому виратували його і поставили знову на ноги.

ХОТЯТЬ, АБИ НІМЕЦЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ЕБЕРТ ОСТАВСЯ ЩЕ 4 РОКИ

БЕРЛІН, 16. жовтня. — В кругах німецьких послів заповідають, що німецький парлямент змінить небаром конституцію остільки, щоби уможливити продовження уряду президента німецької републики, Фрідріха Еберта до 1926 року.

ХОТЯТЬ СКЛИКАТИ БЛИЗКО-СХІДНУ КОНФЕРЕНЦІЮ У ШВАЙЦАРІЇ

ЛОНДОН, 16. жовтня. — Аліянти радять тепер над тим, де скликати мирову конференцію у справі Близкого Сходу.

Є гадка вибрати на осідок місто у Швайцарії Льозанну або вже друге.

ФРАНЦУСЬКИЙ ПОСОЛ КРИТИКУЄ АНҐЛІЮ; ХВАЛИТЬ СЕБЕ І КЕМАЛА ПАШУ

ПАРИЖ, 16. жовтня. — Французький спеціяльний посол до турецьких націоналістів, Франклен Буйон, сказав нині зібраним кореспондентам з 15 держав, що на Близкому Сході не побідила Велика Британія силою своєї сили, але Франція своєю мировою політикою і турецький провідник Мустафа Кемал паша своїм щирим бажанням не допустити до війни.

Він заявив, що Кемал паша має в Малій Азії 300,000-ну армію, з якою ішов на Царгород. Анґлійська сила, казав він, його не здержувала, але радше підбурювала військо до бою. Виратував, зазначив він, ситуацію він своєю розмовою з Мустафою Кемалем пашею.

ТУРОК В РОЛІ НЕВИННОГО ВИГЛЯДАЄ ЯК ЛЯХ

ПАРИЖ, 16. жовтня. — Посол Мустафи Кемала паші в Парижі, Ферід бей, заявив тутешній пресі, що обжалування британського премієра Лойда Джорджа проти Турків, що вони убили міліон невинних Вірмен і Греків, є неправдиве і несправедливе. Він каже, що Турки не могли навіть тілько їх забити, бо тілько не було. (Було більше, і що Турки убивали масово невинних людий, се вже давно стверджена і звісна правда).

СПОДІВАЮТЬСЯ ПОЛІТИЧНОГО ПЕРЕВОРОТУ В ІТАЛІЇ

РИМ, столиця Італії, 16. жовтня. — Крайні італійські націоналісти, звісні під назвою „фашісті", котрі спершу зорґанізувались для боротьби проти большевизму, тепер набрали сили і хотять повалити теперішне італійське правительство а на його місце посадити своє.

Досі вони вже мають 450,000-ну армію, зоружену модерно, засібну навіть в полеві гармати і стежні лодки, і їх постава є грізна для італійського правительства.

Вони кождої хвилі можуть рішитись на переворот і захопити владу в свої руки.

БОРОТЬБА ЗА КОРОЛІВСЬКИЙ ПРЕСТОЛ В СЕРБІЇ

БІЛГОРОД, столиця Сербії (Югославії), 16. жовтня. — Старший брат сербського короля Александра, князь Юрій, зачав боротьбу проти нього і проти його жінки Маріори, доньки румунського короля Фердинанда.

Сербський уряд, котрий примає в королем, давав Юрієви по $120,000 річно, аби забрався з Сербії до Варшави, але він відкинув се предложенне, а зачав боротьбу проти королівської пари, змагаючи до усунення її з престола і прогнати заграницю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays.
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА Поодиноке число три цента.	
Three cents the copy.			
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише як т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НОВІ КЛОПОТИ ДЛЯ ІМІҐРАНТІВ.

Федеральна Корабельна Рада виступила недавно публично зі заявою в користь нових обмежень Іміґрантів до Америки, а саме за ухваленням такого федерального закона про іміґрацію, щоби найменче 50 процент Іміґрантів до Злучених Держав мусіло приїздити на американських кораблях.

Ціль проекту очивидна, і Корабельна Рада з тим не криється. Вона знає, що недавні рішення федерального уряду, забороняючі американським кораблям возити алькоголічні напитки, мусять зробити американські кораблі дуже непопулярними. Рада знає, що не богато треба чужим корабельним фірмам аґітації, аби перебрати всю іміґрацію до і з Америки на свої поклади. Щоби ухоронитися перед такою можливостю, Америка пробує всяких способів, а примус на іміґрантів їхати до Америки американськими кораблями бувби одним з многих.

Якби сей проект справді став законом, то він бувби величезним тягаром для всіх, що лагодяться їхати до Злучених Держав. Американські корабельні фірми можеб і помогли троха свому бизнесови, але кошт сьої допомоги бувби страшний. Заплатилиб за нього наперед іміґранти тяжкими та незаслуженими муками, бо такий закон викликавби серед них просто страшне замішанне. Практичне переведенне закона стрінулобся з такими трудностями, що велике число іміґрантів верталовбся постійно від американських берегів, — розбиті, розчаровані, зруйновані.

Заплатилиб за зиски корабельних фірм також всі американські бизнесмени. В Европі вже шаліє ненависть до Злучених Держав. Кождий Американець, подорожуючий по Европі, її свідомий. Проектований закон лишив збільшивби її в десятеро. Він бувби оливою до пожару зависти й ненависти. А Злучені Держави при своїм теперішнім розвою промисду потребують всего, лишень не ненависти Европи.

ПРИЗНАКИ ВИЗДОРОВЛЮВАННЯ.

В усіх усюдах появляються признаки, що робітники світа починають вже таки на добре протверезуватися з большевицької дурійки. Факти, які свідчать про се, множаться кождого дня.

Ось недавно відкрився в Парижі зїзд французької комуністичної партії. Пан Фросард, ґенеральний секретар партії, в своїм звіті заявив, що партія має всего 78,828 членів, — як на близько 40-міліонову Францію, в котрій при виборах виступає близько 10 міліонів голосуючих, се справдішна мізерота.

Та нещасте французької партії не кінчиться ще тут. Відомо, партія може мати мало членів, але богато надії. Та французька комуністична партія навіть сього не може мати. Порівнанне числа членів тепер з числом в минувшині виказує не зріст, а постійний та скорий її упадок. Ледво чи була коли партія, якаб тратила членів таким скорим темпом, як се вміє большевицька. В тім напрямі французькі комуністи передовики: ще в час послідного конґресу французьких комуністів в жовтни 1921 року партія мала 131,476 членів. Значить, за один рік французька комуністична партія втратила 40 процент своїх членів. Французька комуністична партія тим способом виказує признаки справдішних гальопуючих сухіт, які її можуть скорим кроком довести до вчасної могили.

Вказує на те не лишень спадаюче число членів, але й настрій серед тих, що покищо ще остали вірними слугами московських диктаторів. Навіть серед них уже не слідно старого запалу. Більшість не хоче платити вкладок до партії та відмовляє зарядови всяких датків на ґазети, виходячи з розумного зрештою становища, що коли комуністичні ґазети йдуть за московським інтересом, то най їх Москва удержує. Вірні члени партії зарядили справдішний бойкот партійної каси, яка наслідком того опинилася перед руїною з 88,000 франків довгу.

Та найгіршим з усього те, що французькі комуністи нарешті вже перестали йти сліпо за Москвою. Московські прикази, звичайно видавані в вузкім інтересі московських імперіялістів, що засіли на троні Романових, стрічаються зі завзятою опозицією серед найвірнійших французьких комуністів. По місцевих та окружних орґанізаціях де ізза сього безвпинна боротьба межи прихильниками та противниками московських кумирів. Одні викидають других з партії, значочи з гори, що коли вони не викинуть, то самі будуть викинені.

Побудована на підкупі Москви, на інтригах, єзуїтських брехнях комуністична партія хилиться до певного упадку.

ЛЯХИ ХОТІЛИ ВИСАДИТИ У ВОЗДУХ УКРАЇНСЬКУ ҐІМНАЗІЮ.

Головна Управа Українського Педаґоґічного Тов-а у Львові одержала нині від Дирекції ґімназії в Долині письмо слідуючого змісту: Дня 24. ц. м. в ночі о год. 3. фаховці з добре уложеним пляном, винявши фронтову шибу з коритаря ґімназії, дістались, відчинивши вікно, до фронтових саль будинку, поуставляли величезні франати в 3 салях, металеві, заосмотрені запальним льонтом, пообливали нафтою і бензиною лавки, поміст в салях, понакладали богато патронів по лавках, щоб не можна приступити до ратування і підпалили льонт. Вибух наступив лише в одній найбільшій, сумежній до канцелярії, актів і кабінету салі, знищив стіни, вікна, мапи, катедру (до тла) і ушкодив фісгармонію. На щасте сторож з родиною учувши гук, прибіг з водою і угасив пожар. Прочі металеві великі ґранати не експльодували. Рано о пів до осмої прибула на місце жандармерія і списала протокол та забрала ґранати.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СОЮЗА НАЦІЙ В ЖЕНЕВІ ДОМАГАЮТЬСЯ ВИРІШЕННЯ ГАЛИЦЬКОЇ СПРАВИ

(Від власного кореспондента).

Загальні Збори Союза Націй, які відбуваються тепер в Женеві, ухвалили на засіданню 22. вересня, на внесенне канадійського міністра Фільдінґа, президента канадійської делеґації, отсю резолюцію в справі української Галичини:

„Збори Союза Націй поновляють бажанне других зборів з 27. вересня 1921, яке має на цілі, щоби Рада Союза Націй звернула увагу головних союзних і принятих до союза держав на управильненне в найблизшім часі політичного становища Східної Галичини".

Отсею ухвалою Союз Націй вже третій раз стверджує, що українська Галичина є окрема державна територія, що вирішенне правного положення сеї території є міжнародньою справою, і взиває головні держави антанти, щоби вони в як найблизшім часі приступили до такого вирішення.

* * *

Перший раз українське правительство Галичини предложило галицьку справу Союзови Націй на першім загальних зборах Союза Націй в Женеві 1920 р.

Тоді загальні збори рішили передати справу на розгляд і рішенне Раді Союза Націй.

Наслідком сього Рада Союза Націй на засіданню 23. лютого 1921 приняла отсе рішенне:

„1. Постанови мирового договору про права національних меншостий в Польщі не можуть бути примінені супроти Галичини, бо **Галичина лежить поза границями Польщі.**

2. Постанови про виконуванне мандатів і котродо Союза Націй над мандатором не можуть бути примінені супроти Галичини, бо **Польщу не наділено мандатом завести адміністрацію тої країни.**

3. Не можна також прикладати до сього випадку приписів гаґської конвенції, бо в часі, коли була заключена ся конвенція, Польща не істнувала як держава.

4. Польща являється тільки фактичним мілітарним окупантом Галичини, якої суверенем є держави антанти (артикул 91-ший договору в Сен-Жермен).

Тому Рада Союза Націй рішає предложені їй домаганя що-до правного становища Галичини і відносин в сім краю відступити Раді Амбасадорів".

І справді Рада Союза Націй звернулася до Ради Амбасадорів, повідомляючи її про своє рішенне в галицькій справі і передаючи їй усі матеріяли до сеї справи.

Рада Амбасадорів є —як відомо — установою головних держав антанти для вирішування важнійших справ міжнародньої політики. Під нараду Ради Амбасадорів приходять ті справи, які їй поручать головні держави антанти.

Справи Галичини — не вважаючи на ухвалу Ради Союза Націй — головні держави антанти не поручали Раді Амбасадорів і тому вона сеї справи не розглядала.

* * *

Другий раз Союз Націй занявся справою Галичини на других загальних зборах в Женеві 1921 р.

З огляду на се, що головні держави антанти, не вважаючи на ухвалу Ради Союза Націй, не приступили до вирішення галицької справи, — українське правительство Галичини через свою делеґацію предложило галицьку справу другим загальним зборам Союза Націй.

Наслідком сього збори на засіданню 27. вересня 1921, на внесенне канадійского делеґата міністра Фільдінґа ухвалили отсю резолюцію:

„Збори Союза Націй висловляють бажанне, щоби Рада Союза звернула увагу союзних і принятих до союза держав на користь управильненя в близькім часі правного положення Східної Галичини".

* * *

Минув рік і положенне Галичини не змінилося.

Правда головні держави антанти, наслідком акції українського правительства Галичини, були поставили галицьку справу на порядку нарад конференції в Ґенуї. Одначе конференція в Ґенуї скінчилася безуспішно, отже і для галицької справи не принесла вона полагодженя.

Тому перед теперішніми третіми загальними зборами Союза Націй в Женеві явилася **третій раз** делеґація українського правительства Галичини (уповажнений для закордонних справ др. Кость Левицький, голова місії в Парижі й Лондоні др. Степан Витвицький і о. Жаннї), предкладаючи зборам галицьку справу, щоб вони знов ствердили її міжнародний характер і потребу її негайного вирішення.

Союз Націй знов признав слушність представленню українського правительства Галичини.

Як подано на початку сеї статті, загальні збори Союза Націй на засіданню 22. вересня, на внесенне канадійського делеґата міністра Фільдінґа ухвалено резолюцію, в якій **третий раз** ствердили, що українська Галичина є окрема державна територія, що вирішенне правного положення сеї території є міжнародньою справою та що головні держави антанти повинні як найшвидше приступити до такого вирішення.

* * *

Що-ж далі? Яке значінне буде мати ухвала загальних зборів Союза Націй?

Галицька справа, зі становища міжнародного права, належить під вирішенне головних держав антанти.

Союз Націй уже третій раз сказав, що вона повинна бути вирішена, і вказав, як вона повинна бути вирішена, признаючи, що Галичина є окрема державна територія, яка лежить **поза границями Польщі.**

Але вирішити галицьку справу і перевести своє рішенне в житте можуть тільки головні держави антанти.

Побачимо, що вони тепер зроблять. Чи сповнять свій обовязок супроти Галичини, чи далі будуть спокійно дивитися, як український нарід кривавиться в кігтях польської окупації.

Та в кождім разі ухвала Загальних Зборів Союза Націй є для українського народу Галичини **цінним оружем** в боротьбі за державну незалежність, бо вона стверджує, що в тій боротьбі право і справедливість є по стороні українського народу.

* * *

Ухвала загальних зборів Союза Націй є **новим дипльоматичним успіхом українського правительства Галичини.**

Сей успіх показує, як необхідно є, в усяких обставинах, удержати українське правительство Галичини як видимий знак української державности Галичини.

Сим успіхом маєте особливу причину радуватися Ви, американські Браття. Бо „Позичка Національної Оборони", яку Ви зложили, дала українському правительству Галичини фінансову змогу вести свою діяльність і зокрема вислати делеґацію на загальні збори Союза Націй.

Так само мають особливу причину радуватися наші канадійські Браття, бо се їх акція спричинила, що власне президент канадійської делеґації на загальні збори Союза Націй заявився галицькою справою і поставив внесенє, яке ухвалили загальні збори.

З сього видно, яке велике значінне для визволення нашої рідної Галичини з польського ярма має патріотична діяльність американських Українців.

Се повинно бути для них заохотою до дальшої праці, аж доки Галичина не стане вільною самостійною державою.

Гайдельберґ, 29. вересня, 1922.

Др. Михайло Лозинський.

ОБЄДНАННЄ НІМЕЦЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ.

Перемога розуму над революційною франзою. — Маніфест до працюючого народу. — Програма обєднаних соціялістів. — Остаточний розрив з Москвою.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Процес оздоровлення, який розпочався серед німецьких соціял-демократів ще кілька років тому, щойно закінчився обєднанням двох головних соціялістичних течій на зїзді в Нюрнберґу. Цей зїзд був тільки офіціяльним завершенням того, що заздалегідь було вирішено на довірочних партійних нарадах. Фактично обидві партії — незалежна й консервативна—працювали плече в плече вже від кількох місяців. Нині вони й формально зіллялись в одну „Обєднану Соціял-демократичну партію Німеччини".

Для консервативної частини німецьких соціялістів — для т. зв. „соціялістів більшости" („Mehrheitssozialisten") — це обєднанне є великою моральною перемогою. Суперечки між ними та більш лівими, крайніми течіями істнували вже давно. Ще задовго до світової війни доходило на партійних зїздах до острих сутичок між сторонниками революційної та еволюційної теорії розвитку. Не було, однак, нагоди, щоб ті суперечки довели до одвертого розриву.

Війна послужила такою нагодою. Більшість німецької соціяльної демократії стала на оборончу, патріотичну позицію. Вона казала, що коли батьківщині загрожує небезпека, то тут треба забути про всі партійні й клясові ріжниці, а треба всіма силами ратувати рідний край. Сторонники рішучої клясової боротьби назвали це „соціял-зрадництвом"; одколились од партії й утворили власну „незалежну" партію.

Революція дуже захитала становище старої партії й піднесла фонди „незалежних". Запаморочені голосними революційними фразами робітничі маси кинулись під новий червоний прапор, який обіцював їм негайне здійсненне раю на землі. Лави старої партії рідшали все більше.

Перед двома-трьома роками незалежна партія була на вершку своєї слави й впливу. На всяких виборах робітники їй віддавали свої голоси сотками тисяч. Але втриматись на цій висоті партія не могла, бо маси очікували від неї діл, а діл не могло бути.

Маси казали: „ми вам оддали свої голоси — поліпшуйте-ж наше становище!"...

А як його було поліпшувати? Був лише один спосіб: московський. Себто, лишалось покликати робітництво до зброї й проголосити „диктатуру пролетаріяту". Зважитись на цей спосіб у незалежних не стало ні духу, ні совісти.

Саме в тім часі до Москви поїхали провідники незалежних, щоб на власні очі побачити, як виглядає в дійсности так їм люба „диктатура пролетаріяту". Як гоголівські пацюки, вони „прийшли, понюхали й пішли геть"... У Москві їм дуже не вподобалось і вони остаточно побачили, що нема ніякого сенсу заводити німецьких робітників у такий самий глухий кут.

Незалежні, таким чином, опинились ні в сих, ні в тих. Робітничі маси ремствували, що незалежні не дають їм раю на землі — ремствували й тікали назад до своєї старої „консервативної" партії. Та хоч не викрикувала голосних фраз, а зате дбала про щоденні потреби робітника — про його освіту, про побільшенне його заробітку, про фізичне й моральне виховане його підростаючого покоління. Краще, мовляли, синиця в руці, аніж журавель у небі.

Разом з тим серед самих незалежних почався розлам. Бо не всі їх провідники були однаково „чесні з собою", а знайшлись такі, що конче хотіли пійти за московським прикладом. Відограли тут свою ролю й московські грошики... Коротко й добре, наприкінці 1920 р. дійшло до поділу й серед самої незалежної партії. На зїзді в Гале, при ласкавій участи московського комісара Зиновева, незалежна партія розкололась на дві частини: на комуністичну (москвофільську) й властиву незалежну.

Від того часу становище незалежної партії зробилося вже цілком неможливим: од правих вона відстала, а до лівих не пристала. Сидіннє між двох стільців ставало все більш неручним — і нині „блудні сини" старої німецької соціял-демократії знов повернули до дому...

Тому то так урочисто й переможно звучить маніфест обєднаної німецької соціялдемократії, оголошений з нагоди того повороту „блудних синів". „Справа обєднання соціялдемократичних партій завершилася, — каже маніфест. — По лавах прихильників обох партій проноситься ґлибоке радісне зворушенне... Але й ті, що стоять зовні, прислухаються. Вони почувають, що тут сталася подія, яка мати-ме для долі народу та кождої одиниці невзвичайне значінне".

За цими словами чується ціла радість переможної старої німецької соціяльної демократії, яка знов стоїть супроти цілого несоціялістичного світу одною лавою, як один муж. Чується віра в свої сили, в доцільність вибраного шляху й — може — в неминучість остаточної перемоги.

Перед „зїздом єднання" в Нюрнберґу відбулися сепаратні зїзди обох партій у Ґері (незалежних) та в Аугсбурґу (соціялістів більшости). На обох тих зїздах виголошено багато цікавих промов, але зупинятись тут на них не будемо. Зазначимо лише дві фрази з промови Криспіна, провідника незалежних, який свого часу також їздив до Москви „на прощу". Ті його знамені фрази звучать так:

„Сварку між нами та комуністичними робітниками підтримують ті, **хто продав душу й тіло за московські рублі"** (оплески й оживлене „браво!").

І далі:

„Пролетаріят мусить бути вратований від московської хороби, яка продає його реакційному капітали" (бурні оплески).

Найважнійше, однак, що на тих підготовчих зїздах зроблено, це не ті промови, досить не нові в устах німецьких соціялістів, у тім числі й незалежних, — а та програма обєднаної німецької соціял-демократії, яку там ухвалено. Тут соціялісти більшости трохи поступили наперед, а незалежні — назад, і таким способом осягнено згоди щодо головнійших політичних і соціяльних питань біжучого дня. Ця згода дасть обєднаним соціялістам змогу з далеко більшим, ніж досі, успіхом обороняти інтереси працюючого люду й відограватн в державнім життю таку ролю, яка дійсно відповідала-б чисельному значінню робітництва.

Подібно тому, як цілий світ по війні вибився зпід німецької економічної та військової кермиги (чи надовго?), так і світ соціялістичний, робітничий, не так вже уважно прислухається нині до того, що діється серед німецьких соціялістів. Та всеж і досі ще ніхто не заступив місця німецьких учителів соціялізму. Французький соціялізм ще більш „патріотичний" від німецького, англійський навіть не може називатися соціялізмом, американський — ще менше.

Лишається соціялізм російський, московський. Був він якийсь час найбільшим конкурентом німецького, бо здавалося, що він покаже працюючим масам дорогу до щастя, до „миру, свободи й хліба". У самій Німеччині московський соціялізм мав один час більше прихильників, ніж традиційний німецький, соціялізм Маркса, Енґельса та Бебеля.

Нюрнберзький зїзд ще не повертає німецькому соціялізмови його пануючого становища в міжнародним робітничім русі. Але його значінне всетаки сягає далеко поза межі властивої Німеччини. Будучи доказом того, що німецький соціялізм щасливо перебув „московську хоробу", він дає підставу надіятись, що й сама та хороба, яка так багато нещастя принесла людскости, незабаром вже щезне.

Берлін, 27. вересня. **Радянин.**

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЕСКОҐОНІНҐ, ПА. Бр. св. Михайла, від. 231 У. Н. С. повідомляє, що мітинґ відбудеться в неділю, 22. жовтня в домі П. Гоцка на Рифод стр., о годині 1-ій пополудни. Просяться членів аби явились і, що вносили місячні вкладки. — П. Гоцко, предс.; Р. Чолій, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Жеребецький Любов, від. 144 У. Н. С. повідомляє, що триквартальні збори відбудуться о 3. годині попол в неділю, дня 22. жовтня в гали Укр. Нар. Дому під ч. 217 ізт б-та ул. На порядку нарад суть дуже важні справи до полагодженя, отже кождий член мусить явитися на тих зборах. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — М. Жуковський, предс.; І. Соловський, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162 У. Н. Союза повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеться в неділю, 22. жовтня в гали церковній. Проситься всіх членів явитись на сей мітинґ, бо суть важні справи до полагодженя. Неявившийся член буде підлягати карі 1 доляра. — І. Васьків, предс.; М. Гнатів, секр.

ФОНД ФЕДАКА.

(Через „Свободу").

Григорій Хлистун з Ню Йорку зі себе $2.00, Василь Озаранець $1.00 — разом $3.00

Попередно оголошено $114.45
РАЗОМ $117.45
Вислано $260.33
ДОСІ ЗІБРАНО $377.78

МІСЦЕВІ КОМІТЕТИ ПРИВИТАННЯ УКР. НАЦ. ХОРУ ПОЗІР!

Отсим повідомляється, що памфлети для інформовання чужинців в справі Українського Національного Хору, української пісні та української справи є вже готові. Замовленя проситься слати на адресу: S. Yadlowsky, Box 53, Jersey City, N. J. На покриття коштів друку і пересилки проситься місцеві Комітети присилати якусь грошеву жертву після змови.

Комітет Привитання У. Н. Хору.

ПАМЯТАЙТЕ НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ. - ЖЕРТВИ НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ ДО:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA, 411 Southern Building, Washington, D. C.

ОРЕЛ.

Широким помахом крил дужих своїх
Високо піднісся орел сизокрилий,
Все вище та вище до хмар золотих,
Тай хмари високі його не спинили.

Злетів він над хмари й гукнув відтіля:
„Гей, хто ще зо мною? До сонця полинем!"
Та поклик мовутний хоч чула земля —
Ніхто не озвався за кликом орлиним.

А сам він ще вище тоді полетів,
Аж поки зовсім від землі заховався;
Він дихав повітрам надхмарних країв,
На сонце дивився і в світлі купався.

І рвався ще вище, але вже не міг:
Не стало ні сили, ні крилам підпори,
І смуток великий орел переміг,
І тихо спустивсь на високії гори.

Тоді зрозумів, що син він землі,
Що буде на віки до неї прикутий;
Але його небо манило здалі,
І вічно про його не міг він забути.

І в час, як нудьга обгортала його,
Як гидко ставало на землю дивитись,
Літав він за хмари до сонця свого,
Щоб сим промінням на волі напитись.

А втомлений — знову на землю сідав,
На гору високу край темної кручі,
І другим створінням земним повідав
Про небо, про сонце, про зорі блискучі.

Володимир Самійленко.

ПОЗІР! УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ: ПОЗІР!

Пасайк, Кліфтон, Петерсон, Гарфілд, Валінгтон, Сингіґ і околиця!

Заходом Укр. Комітету несення помочі Рідному Краеви в Пасайку, Н. Дж., відбудеться

ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 22-ГО ЖОВТНЯ 1922 Р.

о годині 2-гій пополудни

у великій ґалі в будинку шкільнім при Президент Стр. 212 в Пасайку.

На віче прибуде яко бесідник представитель Зах. Української Народної Републики **Др. Лука Мишуґа.**

Чеіх широких Українців (не на словах, а на ділах) котрих кличем є: „Проти визволяти" — проситься о як найчисленнійшу участь на тім вічу.

Український Комітет Несення Помочі Рідному Краеви.

ВЕСЬ ДОХІД НА УТРИМАННЄ РІДНОЇ ШКОЛИ В ЗОЛОЧІВЩИНІ.

Заходом Комітету Несення Помочи Рідній Школі в Золочівщині, відограє

Т-ВО „УКРАЇНСЬКА ЖІНОЧА ГРОМАДА"

В СУБОТУ, ДНЯ 21-ГО ЖОВТНЯ 1922 Р.

в УКР. НАР. ДОМІ, **217-219 E. 6th St., NEW YORK, N. Y.**

драму в 5-ох діях, зі співами і танцями, Михайла П. Старицького

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

Режисер: БЕЗТАЛАННИЙ.

Початок о годині 7.30 вечером.

ВСТУП: **$1.00, 75 і 50 цнт.** **По представленню БАЛЬ.**

Дорогі Родимці! Комітет несення помочи Рідній Школу в Золочівщині просить Вас о поміч підтримати українську приватну ґімназію, семінарійні курси і народну школу в Золочеві. До тих шкіл ходить тепер поверх 7 сотень українського квіту — се є сироти — діти інвалідів, робітників і селян Представте собі горе наших рідних в старім краю, котрі собі від усеї відіймають, а дають на утримане приватних шкіл. Чи ми маємо відмовити їм помочи? Ні! Цього ми не зробимо ніколи. Численна участь в представленню, се практичний спосіб несення помочи, тож приходіть всі.

43-44 КОМІТЕТ.

ПЕРЕКОНАЙТЕСЯ І ДРУГИМ СКАЖІТЬ ЩО

БОСАКА СТЕЙТОВИЙ БАНК В СКРЕНТОНІ

ПЕРЕСИЛАЄ найкорше і найпевнійше гроші до краю,
ПРОДАЄ шифкарти на найліпші лінії для тих, що їдуть до краю
СПРОВАДЖУЄ кревних з краю виробляючи всякі до сего потрібні документи.
ПОЛАГОДЖУЄ совісно і успішно всякі старокраєві справи.
ПРИЙМАЄ гроші на щадничу книжочку на 3 процент.
Приходіть або пишіть на адресу:

BOSAK STATE BANK
Scranton, Pa.

УКРАЇНСЬКА ІНФОРМАЦІЙНА КАНЦЕЛЯРІЯ

котра для вигоди приїзджаючих пасажирів до Ню Йорку їдучих до краю і з краю міститься в одинокім УКРАЇНСЬКІМ ІМІҐРАЦІЙНІМ ДОМІ

ПРОДАЄ шифкарти до всіх частей світа на найвигіднійші кораблі
ЯК ОФІЦІЯЛЬНЕ ЗАСТУПНИЦТВО ВСІХ КОРАБЕЛЬНИХ ЛІНІЙ;
СПРОВАДЖУЄ когонебудь з родини зі старого краю,
ПОЛАГОДЖУЄ старокраєві справи та виробляє нотаріяльні документи як контракти купна і продажи, пованальности, тестаменти, цесії і т. д.
ДОРУЧАЄ гроші в старім краю в доларах,
ВИРОБЛЯЄ аплікації на паспорти безплатно і готові паспорти доручає в протягу 2 до 3 днів;
КОЛЕКТУЄ спадки в старім краю, також належитість за роботу по компаніях і депозити в рідних банках в Америці.
УДІЛЯЄ всіх інформацій радо і безплатно, длятого маючи подібну справу голоситься особисто або письмено до

д. ВАСИЛЯ ЗАГАЄВИЧА

кваліфікованого урядника консулярного на адресу як слідує:

TRAVELERS TRANSFER COMPANY
470 W. 23rd STREET, NEW YORK CITY
corner 10th Avenue
Tel. Chelsea 0822. ВАСИЛЬ ЗАГАЄВИЧ, управитель.

ЯК ПРОДАВАЛИ ШКІРУ НА ЖИВІМ МЕДВЕДЮ

„Східно-галицький день" польського сойму.

До польських часописий доносять з Варшави під датою 26. с. м.: Сойм переживав нині сх.-галицький день. Сталось се з приводу звідомлення конституційної комісії про проект закону „саморжоду" для трох східно-галицьких „воєвудств". Той проект принято в 3 читаннях по думці реферату проф. Гальбана, за виїмкою 4. статті, яку в цілости зчеркнено 120 голосами правиці проти 116 голосів лівиці. Ся стаття признає тим усім мешканцям тих трох „воєвудств" право вибору згляднo вибираний до соймиків, яким прислугує діяльне чи пасивне виборче право до сойму польської республики. В той спосіб правиця резервує собі можність накинути пізнійше соймикам реакційну виборчу ординацію.

З виголошених промов вислухано з великим зацікавленнєм промову представника П. П. С. (польської партії соціялістичної) Недзялковського, який говорив:

„Коли перед роком П. П. С. висунула проект територіяльної автономії для трох „воєвудств" Східної Галичини, закинуто нам, що хочемо відірвання того краю від Польщі. Супроти сього стверджую, що в 1919 р. ніхто інший як З. Л. Н. (звйонзек людово-народови) вніс проект провінціональної автономії для Східної Галичини. Проект провінціональної автономії вповні покривається з проектом територіяльної автономії. Коли отже автономія означує відірвание, то сьори відірвання Східної Галичини від Польщі хотів З. Л. Н. ще в 1919 році.

Конституційна комісія пропонує нам три автономії „воєвудств", яких соймики будуть поділені на 2курії. Зложено в той спосіб так скомплікований апарат, якому подібного не має ніде. Створено рід liberum veto. домагаючись згоди обох курій. Всупереч конституції заведено нерівність виборчого права через те, що при виборах до соймиків рівне число має бути із загальної курії, рівне числу послів з української курії, незалежно від чисельного відношення обох національностий. Супроти сього проект конституційної комісії минається з метою і не веде до наладнання відносин у Східній Галичині. Творить він штучний територіяльний поділ на три окремі території і розбиває живий суспільний організм. Одинокою дорогою полагодження східно-галицької справи є запевнене краєви такого ладу, який зміцнив би щире привязанне Українців до Польщі.

П. Гломбінські — казав він — висловив надію, що можлива є асиміляція (?) українського населення. Є се теоретична підстава політики Н. Д. на Сході, згідна з духом тої партії, яка не може визволитись зпід тої культурно-політичної атмосфери, яку витворила націоналістична струя в Німеччині і Росії. Наша проблема основується на тому, що український нарід в границях польської республики треба завзяти з державою не багнетом, але середним привязанном. Інакше підрізуємо гилю, на якій сидимо. Шляхом асиміляції і репресій нині уже йти не можна. Ми припинюємо дорогу свобідного розвитку для національних меньшостий. О. Мацієвич думає, що є ще дорога до роздроблювання держави, яка не вміє привязати до себе населення кількох „воєвудств", дорогою репресій й до себе не привяже. Пропонуємо не експеримент, але те, що пристосувала Велика Британія до Ірляндиї. Ми визнаємо засаду співгосподарки двох чинників в краю. Політика адміністрації в Галичині пригадує слона в складі порцеляни. В тім краю треба адміністрації рішучої, чуткої і осторожної. Треба інших людий і інших приймів, як дотепер. Треба широкої амнестії і витягнення руки до українського народу. Три роки панували у Східній Галичині відносини, які виросли з духа польського націоналізму, який не може нічого уздоровити ані залагодити напруження. Наша політика не є подиктована ніякими поглядами на т. зв. міжнародні конечности. Наш проект мав на меті польсько-українську згоду, яка не є тугою, але державним постулятом. Що правда вірю, що наша рука протягнена до Петрушевича чи його приятелів, повисне в повітрю. Ми одначе простягаємо руку до української робітничої кляси, з якою понад голови українських шовіністів (?) заключимо згоду.

Дубановіч: Чи ви були коли в Східній Галичині?

Недзялковскі: Так. Кілька разів.

Дубановіч: Чи ви відтам походите

Дашинські: Чи то є честь бути східно-галицьким обшарником?

Недзялковскі продовжує:

„Не дійде одначе до порозуміня поміж п. Дубановічом і п. Петрушевичем. Але щораз сильнійші будуть політичні струї, при допомозі яких ми, працююча Польща, знаменито порозуміємось. Політика струсни, який вкладає свою голову під крило і не збудиться, поки в нього не вдарить грім, тут не на місци. Протягом десяти літ вговорювали в народ, що нема Українців, **аж показалась їхня армія,** а поза тим ви захоплювалися режімом ген. Лістовского і його дефензивки. Коби **нові випадки** несподівано і трагічно не почали нам на ново отвирати очий. Треба скінчити з тим станом, при якому **ціла польська суспільність у Східній Галичині має проти себе одностайний український фронт.** В жовтні минулого року було національною зрадою ставити питанне Східної Галичини. Коли перед кількома місяцями посол Дашинські реферував перед соймом конечність надання автономії для Східної Галичина, впав оклик: „Зрада!" Нині п. Гальбан також в імени пп. Гломбіньского і Дубановіча пропонує з автономії з коштовними гамульцями, насилуванням конституції, а що перед трома роками п. Скарбек пропонував провінціональну автономію, то думаю, що небрин прийде час, коли дуже богато є поміж панів мовчки прийме наш проект про територіяльну автономію.

Діямаид: Коби не було вже запізно!

Недзялковскі: Наше становище в тій справі залежить від того, що скаже кабінет в Лондоні, чи Парижі, чи що внесе канадійський делеґат перед Лігу Народів. Ми від початку боролись о автономію в імя справедливости і зрозуміня істоти розвитку польської державности. Теперішний стан є штучним культивованнєм польського і українського націоналізму на „кресах", не того націоналізму молодого і зеленого (фашизм), про який говорить п. Новачиньскі, але старечого націоналізму з епохи „Мислі Новочесного Поляка", якого прозвором був Бісмарк. Той націоналізм сильно заносить трупом".

По скінченню промови п. Недзялковского оплески на лівиці. На правиці голоси: „Проект не подобається Жидам!"

Дашинські: Якто, чейже Жид Гальбан його реферує!

УКРАЇНЦІ З СОЮЗЕ, N. Y.

В неділю, дня 22. жовтня с. р. відбудеся на гали церковній о годині 2-ій пополудни

В І Ч Е

В СПРАВІ НЕГАЙНОЇ ПОМОЧИ РІДНОМУ КРАЄВИ

Взиваєся всіх, що почувають себе Українцями, до участи.

ПОЗІР! ЕЛІЗАБЕТ Й ОКОЛИЦЯ.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

— устроює —

бр. св. Володимира, від. 65 У. Н. С.

В СУБОТУ, ДНЯ 21. ЖОВТНЯ 1922

в Moose Hall, 32 W. Scott Place, Elizabeth, N. J.

Весь дохід на бідних скитальців українських студентів в Европі.

Приграватн буде своя власна Банда.

Початок о годині 7-мій вечер.

ВСТУП 25 ЦЕНТІВ.

Громадяне! Щиро серденно запрашаємо всіх до участи аби при нерозрядній музиці, знаменитій перекусці забавитись та заразом причинитись до підтержки наших героїв, котрі на полях битви не лякались гаснути смерти в очи а диветь в голоді і холоді працюють над собою, учаться, аби виповнити ряди мужів науки, котрих в нас так мало. 42,44

Уряд бр. св. Володимира.

ДЕРЖІТЬ БЛЯШАНКУ ЗА

MAGNOLIA

і

STAR MILK

ЗАВСЦИ

В СВОЇЙ ЛЕДІВНІ ДО БЕЗПРОВОЛОЧНОГО УЖИТКУ

ЗАХОВУЙТЕ НАЛІПКИ ЗАДЛЯ ЦІННИХ ДАРУНКІВ

НАПИШІТЬ НА ОДНУ З ПОДАНИХ НА НАЛІПЦІ АДРЕС ПО ІЛЮСТРОВАНУ ЛІСТУ ПРЕМІЇ.

„Заховувати налїпки виплачується"

ОДНАКОВА ЦІНА КАРТ КОРАБЕЛЬНИХ ТАК З НОВОГО ЙОРКУ ЯК І З ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ПА.

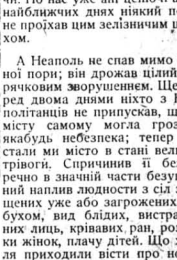

Тікет колїйовий з Філядельфії до Ню Йорку платить компанія.

СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ ПАШПОРТИ КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ

РОДИМЦІ! Заки віднесетесь до фірм, котрі іменуються Українськими тільки длятого, що мабуть родились на Україні, або до таких, що забогато обіцюють, удайтесь устно або писемно до знаної Вам від літ ПРАВДИВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НОТАРІЯЛЬНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ, яка находиться у власнім будинку і полагоджує висші згадані справи найтаньше, найскорше і під повною ґваранцією.

T. J. HRYCEY & CO.,
329 S. 4th ST., PHILADELPHIA, PA.

ВИБУХ ВЕЗУВІЯ.

Рано 9. цвітня 1906 р. побачили ми Везувій сповитий у хмари, зпоза котрих не можна було нічого розпізнати. Програма нашого гуртка обнимала на цей день їзду возом з Сорренто до Амальфі, а відтак до Салерна, а в Салерні мали ми всісти на зелізницю о год. 6. вечером, і вернути о год. 8. вечер до Неаполю. Дорога зелізницею була та сама, якою ми переїхали сюди, т. є. між морем і Везувієм через Помпеї, Торре-Анунціята, Торре-Греко і Портічі. Що до повороту цього були ми безпечні, бо бачили 8-го цвітня рано, що тор цеї зелізниці лежить скілька кільометрів від ляви, та що він відділений від гори містечками і селами, які би мусіла перше всі забрати лява, заки би знищила тор. Та не передвиділи ми одної річи, а іменно, що комунікація може бути знищена або перервана не лиш самим заливом ляви.

Переїхавши рано на другий бік півострова на берег салерненьского заливу, ми були відділені цілий день від Везувія високими горами, які закривали перед нами і Везувій і дими, що плили з його нутра, а чудова природа полудневого підсоння розкривала тут перед нами всі свої принади і позволивши вирватись з грізного сумерку, що залягав північний бік півострова, веліла нам на хвилю забути про те, що діється по тім боці.

В Салерні станули ми на двірци зелізниці перед 6. годиною вечером; але поїзд, що їхав з Брінідзі, який мав нас повезти до Неаполю, спізнився маломіським звичаєм близько цілі дві години так, що ми замість о 6 годині, виїхали аж перед 8. вечером із Салерна. Поїзд був доволі обсаджений, а по дорозі почало всідати чимраз більше людей. На стації Помпеї ми побачили величезну товпу втікачів; великий натовп всідаючих знов опізнив поїзд так, що до Торре-Анунціята прибули ми вже, як було зовсім темно. Тут побачили ми на стації кількатисячну товпу людей, які кинулись на поїзд і почали силою вдиратись до возів. Були це люде, що утікали з поблизьких сіл. Устала вся контроля і всякий порядок; кождий вдирався, де міг; в нашім купе, призначенім для 8 осіб, найшлось їх відразу 15; одні сідали другим на коліна, або тиснулись стоячи; ніхто не противився і не нарікав; зрештою вигляд і поставa тих людей не були такі, щоби їм можна було противитись. Ми ізналися про велику катастрофу, яку спричинив Везувій у протягу останньої доби. Із Санто Джусеппе і Оттаяно нема ні сліду — доми засипані розпаленим каміннем і знищені лявою до тла; церкви, до котрих сотками хоронились люде, завалені під тягаром саджі і каміньно-го дощу, що покрив кріваві; сотки людей найшли страшну смерть під румовищами. Лява дійшла до Торре-Анунціята, де спинилась на цвинтарі, на котрім як раз тепер горять дерева і хрести; на Торре-Грекі іде дальше похід ляви. Це були вісти, з якими всіли до возів поїзду ті, що спромогли виратувати життя з того страшного пекла. Поїзд рушив, а за хвилю на стації Торре-Греко повторилась та сама сцена з тою ріжницею, що ніхто вже майже з вижидаючих на стації не міг дістати місця в поїзді.

Ми рушили з Торре-Греко в напрямі до стації в Портічі, положеної в найвужшім просмику між Везувієм і морем. Не минуло більше може як десять хвиль, коли цілий поїзд потрясе сильно і нараз станув. Рівночасно почули ми страшенний шум, а на верхи возів посипався дощ піску і дрібного каміня. Отвираємо вікно, а через нього влітає до середини воза густа курява диму, і темно-жовтого, дрібного піску, перемішаного з каміннем. Всім нам стала перед очима страшна дійсність: Ми присипані ливною Везувія!

Стоїмо на отвертому полі — округ темрява страшна така, що на один крок не видно нічого, і густа курява саджі і порозу, неначе в зимі снігова завірюха. Чуємо крики зелізничого персоналу; машина робить ще раз тривідні висилення, але поїзд дальше вже рушити не в при помочі двох машин і, зупинюючи що хвиля, затягнулись ледве живі до Неаполя замість о год. 8. вечер — о год. 2 в ночи. По нас уже ані цеіночі ані в найближчих днях ніякий поїзд не проїхав цим зелізничим шляхом.

А Неаполь не спав мимо пізної пори; він дрожав цілий горячковим зворушенням. Ще перед двома днями ніхто з Неаполітанців не припускав, щоби місту самому могла грозити якабудь небезпека; тепер застали ми місто в стані великої тривоги. Спричинив її безпечно в значній части безупинний наплив людности з сіл знищених уже або загрожених вибухом, вид блідих, вистраснених лиць, кривавих ран, розпучи жінок, плачу дітей. Що хвиля приходили вісти про нововотворені кратери, про нові знищення і жертви людські. А разом з тими вістями плили на Неаполь що раз густійші клуби піску і диму. Скляна галя, що накриває дворець зелізниці, перемінилась в чорну челюсть; на вулицях і площах вкритий камінний поміст грубим тяжким сіро-чорним ковром, по котрім ступається мягко, неначе по піскових морських побережу. Вчера ще змітано цей засип і чищено вулиці — тепер уже ніхто не пробує цього, бо Везувій в одній хвилі засипує все наново.

Їдемо з двірця засипуваним цим дощем, спішимо на берег на Партенопе і тут бачимо, що лявини дими і саджі залягли цілу східну часть неаполітанського заливу; маємо враження, що якась ґігантська, чорна колонна сперлась горішнім кінцем о вершок Везувія, а долішньою частю лягла в море. Лише на заході видний шмат ясного блакиту освітлений повним місяцем, котрий крізь смугу диму пробивається матовим світлом.

Надходить ранок; бачимо це лише з годинників, але не бачимо його в дійсности, бо над містом і над заливом стоїть то само сіре, оловяне небо, та сама чорна хмара плиндуча з Везувія, з котрого паде дальше то само густий дощ піску і саджі. Ранком цим розпочинається день, який сміло можна назвати: dies irae et calamitatis!

Около 7. години роздаються алярмові сигнали: біжать товпи народа, роздаються страшні, серце роздираючі крики. Алярм обнимає ціле місто, в усі до усі пробігає вість про страшну катастрофу. На торговій площі в Неаполі стояв старий великий будинок, в котрім приютились на нічліг бездомні нуждарі, яких Неаполь має велике число. На стару крівлю цього будинку сипався від кількох сіл дощ піску і саджі, якого ніхто не згортав, аж вкінці крівля не видержала тягару і завалилась, придавлюючи сотки нічлїжан. Ціла їх сотка мала погибнути відразу, а безліч ранених відвозять до шпиталю. Це перші масові жертви вибуху в самім місті. Отже Везувій дібравсь таки до самого Неаполя! Ця подія викликує в місті страшне нечуване зворушення. Товпи народа особливо з найнизших кляс, залягають площі; всюди крики, зойки, проклони; торговиця окружена кордоном війска, що його пориває товпа, вдираючися там, де витягають і розпізнають трупів. Чути погрози під адресою управи міста; товпа прибирає грізну позу.

Положення стає страшне — справдішне пекло. Зовні грозить Везувій, внутрі розрухи; будться всякі людські інстинкти; назустріч ляві Везувія іде лява людської розпуки. Місто починає зовсім зміняти звичайний вид. Склепи починають зачиняти; школи рівнож замикають; театри відкликують вистави; готелі пустіють, чужинці поспішно опускають місто.

Здається і для нас останній час — зробити те саме. Та не так легко в цій хвилі видістатись із Неаполя. Дворець зелізниці занятий тисячами публики, всі хочуть їхати в напрямі до Риму, бо це одна одинока рога з Неаполя, що не йде поза Везувій, тільки в противнім напрямі. Відїздить поїзд, але в нім знайшли поміщення лиш ті, що вже заздалегідь залягли перон і силою здобули собі місця. На щастя заряд зелізниць пускає що години надпрограмові поїзди в напрямі до Риму. В одним із таких поїздів знаходить вкінці з трудом місце і горстка нас Українців. Виїздимо проводжені ще довго хмарами Везувія і аж у Римі скидаємо з себе верстви саджі і порозу, якими окривав нас через шість днів Везувій.

Та спомини тих днів остануть певно у кождого з нас до смерти.

Евген Олесницький.

25% ОПУСТУ!!

СЛІДЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає

Се вже неспорний факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на видавництво своєї літератури, не жалили часу на читання книжок, не лишились обопяли на просвітні потреби. Не дивно отже, що й відчеслись вище від инших народів.

Нам треба пам'ятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не зайшо. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде жити другого рівно трактувать. Читайте отже книжки і то другіх найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Книгарня „Свободи" (Українського Народного Союза) зробила богато для просвіти українського народа, від часу свого основання. Нехайже і на дальше Українці поширають її і замовляють книжки від сего найбільшого видавництва української літератури в Америці і взагалі в Канаді.

НАЙНОВІШІ КНИЖКИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ:

Байки Івана А. Крилова в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями	20
Байки Леоніда Глібова, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями	20
Біблія, святе письмо старого і нового завіту мовою руско-українською, переклад П. О. Куліша, І. С. Левицького і д-ра І. Пулюя, в полот. оправі	3.00
Борці за правду, історичне оповідання А. Кацченка, видання 4-те	45
Відродженне, роман в 3-ох частях, гр. Льва Н. Толстоя (переклав В. Сімович)	2.25
Граматика української мови для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3,25, в полот. оправі	3.75
Голем, оповідання, Г. Майринка (переклав В. Левицький). Брошур. 1.25, в оправі	150
Залісє, повість Осипа Маковея, друге справлене видання, брош. 1.00, опр.	1.25
Захар Беркут, образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, брош. 1.25, опр.	1.50
Земля, повість Ольги Кобилянської, брош. 1.75, опр.	2.00
З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зізвяле листе" й „Великі роковини". У біографічнім нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій. Брош. 2.75, в полот. оправі	3.40
З Дніпра на Дунай, оповідання для нацтва з часів скасування Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-те.	40
З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся	60
Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик)	1.50
Історія Греції та Риму для шкіл й самоуки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський	65
Історія української громади в Раштаті, нап. Омелян Терлецький, з ілюстраціями	1.75
Казки братів Грімів, з переднім словом, портретом автора і малюнками в тексті	20
Казки братів Грімм в чотирох томах з 180 малюнками, томах з 180 малюнками, том I.	60
Казки Вільгельма Гауффа, з 86-ма малюнками, частина перша (шість казок)	60
Кайдашева сімя, повість Івана Нечуя Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі, брош. 1.25, опр.	150
Книжка про Німеччину. Німецький край, німецька праця, німецька культура. З причинками звісних осіб німецького життя і з багатьома ілюстраціями. В картон. оправі	1.00
Кобзар Тараса Шевченка, з портретом автора, сторін XVI+707, брош. 1.50, в полот. оправі	2.25
Козацька пісня, оповідання з козацької старовини, Андрія Чайковського, друге видання	40
Коротка історія Козаччини, нап. проф. Володимир Антонович, із переднім словом про житте та діяльність Антоновича, із портретом автора, образами гетьманів, картою України і увагами д-ра Мирона Кордуби, друге видання	65
Лис Микита. З німецького перекл. Ів. Франко	50
Літературні характеристики українських письменників, І. Іван Франко (поезія), нап. Антін Крушельницький, опр.	1.25

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобаються і обчислити загальну цілевність за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий мані-ордер. Адреса замовляючого мусить бути виписана як найдокладнїйше. Мешкючі по малих місцевостях повинні перед замовленням книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

Кождий, хто замовить найменьше на 5 дол., дістає з поданих цїн четвертину (25%) опусту.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНІШИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий мані-ордер на ім'я, або подано у поновний адресі:

„SVOBODA"
83 Grand Street Jersey City, N. J.

СПІВАНИК У. С. СТРІЛЬЦІВ
ВЖЕ Є В Америці.

СПІВАНИК ДЛЯ ХОРІВ, ДУЕТІВ І СОЛЬОВИХ ПІСЕНЬ, ПІД НАЗВОЮ:

„СУРМА"

ВИДАННЄ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ.

Містить в собі 76 стрілецьких пісень з нотами на хор, а також на одну і два голоси.

Кромі того збірка богато ілюстрована.

Книжка друкована у Львові на найкрасшому папері.

Ціна лише 35 центів.

Замовлення слати на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНИЕ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

З ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ.

Краєва учительська конференція.

Як я писав, відбулася в дні 29. і 30. вересня с. р., скликана Шкільним рефератом краєва учительська конференція. Українські крикуни зовсім не зробили жадної сенсації, на першім пленум конференції навіть ні словечком не згадали про свої домагання. Згадали аж по полудні в секції народного шкільництва й вибрали проти постанови шкільного референта на 4. з 6 представників. А саме вибрано: Антадовського, Юричка Надія й Маркуша, а проти постанови Дубровського й Крайчика.

З горожанських шкіл вибрано дир. Пажіска (Чех-українофіл) і дир. Балицького (галицький Українець).

З середного шкільництва директора мукачівської гімназії капала Драгуау.

З торговельного й фахового шкільництва директора Евг. Шефана (тутешний Українець).

Шкільний реферат не сказав ще, чи приймає як 6 представників народного вчительства, але правдоподібно ні, хочби з того згляду, щоби задержати свій авторітет.

Не знати ще, що має робити той новий учительський видїл, але можна сказати, що народницький напрям має в йому переваги. Певне однак, що цей видїл відсуне зовсім від впливу на учительство т. зв. учительську раду, яка під проводом кацанських крикунів стільки разів скомпромітувала вчительство.

Одночасно з конференцією відбулася виставка шкільних помічних середників. В просторих світляних салях гимназії виставлено прилади до фізики, математики, географії, природи, спеціяльні експонати для торговельних шкіл. Крім того виставлено ручні роботи, а то вишивки з ріжних околиць, різьбарські вироби школи деревного промислу в Ясіню, вироби промислової школи в Ужгороді та кошикарські вироби закладу глухонімих. Крім тих одна сала — це вистава образів, на якій заступлені малярі Осип Боклай, Ізай, Грабовський, Шпальва, Іяс і Ерделі. Найбільше розвинений і надійний це Осип Боклай, мисцевий Українець. Окрема сала призначена на шкільні підручники, руську пресу, видавництва. Між ними впадає око цінне видання „Руської Письменности" зі Львова, а також европейські видання наших клясиків у Берлині. Російських книжок не видко, богато чисто українських шк. підручників.

Вистава тревала 4 дні.

„Просвітительний комітет".

Читаючи все написане про Шкільний реферат, хтось міг би мати враженнє, що він щиро й прямолінійно йде до заведення народної мови та народного духа в цілому шкільництві. Аж так добре діло не стоїть. Приміром до недавна референтом середного шкільництва був Др. Бескид, кацап, а тепер переняв Чех Шімечек, який всеи парою хоче завести в гімназіях російську викадову мову. Сам шкільний реферат пише язичєм. Попирає як і народницькі, так і кацапські організації.

Те саме є і з иншими рефератами.

Найкращим зясуванням становища урядів буде такий факт: Приїхав сюди якийсь змосковщений Грузин професор Ашкенаце (може бути, що до семьцкій крові спорідненій з осадженим польським Ашкеназцем, „полком мойжешского визнання"). Потребує на еміґрації житя. Дав декілька викладів по російськи, але ще до житя за мало. И от представив він провідникам кацапів такий інтерес: утворити міжпартійний освітний комітет (радше сказати міжнародній) і попросити на него субвенції від всіх рефератів.

Задумали, зробили й так зібрали коло 60.000 чеських корон (до 2.000 долярів). До ділу того комітету входять як голова: судія кацап Могильницький, дальше представники всіх рефератів (від шкільного відділу п. Кохений) — оден Українець Коссар. Комітет закупив скоптікон, а за діяльозитивами вислав Ашкенаного аж до Берліна. Потім той Ашкеназе має їздити від села до села та на чистом „літературном язиці" буде викладати. Але чи чувіть у православних селах не гукнуть йому „говоріть нам по нашому, по руськи, бо ми по українськи не розуміємо", а ще хто чи не дадуть і штовхнуть на дорогу — це покаже будучність.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ДОПИСІ

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Чи українська наша громада заспала?

До якогось часу в Бейон, Н. Дж. громада робила роботу на політичній ниві. Загал український зачисляв цю громаду за 13 з ряду громаду в Зл. Державах. Праця тут йшла взірцево. Усі запомогові Товариства і Братства зійшлися і оснували Лігу горожан, котрій припоручено діловодство і відвідальність за Бейонську укр. громаду в праці на політичній ниві в справі визволу братів з ляцького ярма. Усі члени і взагалі ціла політична група складалася з робітників, котрі працювали по фабриках фізично. Почалися сварні і суперечки не визвіл України, але суперечка: хто ходить до церкви, а хто ні? Хто платить колекту, а хто ні? Хто католик, хто православний, а хто протестант?

Кінець кінцем, місто разом — спільно без огляду на секти релігійні стати одним фронтом до боротьби за визвіл України, громада бейоньска розбилася на 18 таборів. Табор Українців, табор москвофілів большевиків, табор „греків", (так назвав наших Українців байонський „Таймс"), табор самолюбів, котрі нічого сами не роблять, другому заборонюють а тільки дбають про себе.

Коли Українці сваряться, котра релігія ліпша, Поляки беруть живу участь в міських і стейтових виборах. Соромно, але робити лучше тепер чим пізнїйше пригадати нам Українцям наш блуд і подати приклад з амер. Поляків. Як пишуть місцеві американські газети, навіть вередові Американці йдуть до них просити о поміч перед виборами. А де ми? Ще своєї хати нема, а ми вже починаємо боротьбу, хто має правити: чи католик, чи православний, чи яка там инша секта релігійна? Самої дітвори від 6 до 12 літ буде в Бейоні поверх 700. А де школа? Хто бачив коли бодай раз попис наших діточок на концерті, як по других місцевостях Чому у нас в Бейон, Н. Дж. нема свого Укр. Дому? Вже найменьша литвинська нація має своє нізділ для сходинів і ми спимо з року на рік та ще як почнеться яка щира робота то суть такі демагоги, котрі розбивають, аби в мутній воді рибу ловити.

Галичина в огни, а наша громада що зробила для сеї справи?

Так далі бути не може. Ми мусимо покінчити зі своїми клеветниками, демагогами й розбивачами. Ми мусимо, скінчити що нам не дають робити народної роботи. На мою думку, ми дамо собі з ними раду, як усі як одни зійдемося та порадимося, як нам й далі держатися на 13-м місци межи українськими громадами в Злучених Державах. Зібравшися разом ми яко громада скоро усунемо наших великих політичних приятелів, що сидять на підпечи, що могучо нас боронять на слова, але яких нікоди не видно було при активнім ділі. Ми не можемо далі вести народної роботи, шепчучи кум кумови: „Я се вам, куме, кажу, але лишень вам. А ви, куме, тихо, ша, Боже борони, то секретна справа. То лишень я й ви про се знаємо". Нам треба всім братися до загальної народної справи і вести її разом, згідно, бо „згода будує, а невгода руйнує".

Той самий,
член 213 відділу У. Н. Союза.

SOUTH BETHLEHEM, PA.

Західом Укр. Аматорського Кружка — відограють —

В СУБОТУ, ДНЯ 21. ЖОВТНЯ 1922

театральне представлення

В НЕВОЛІ ТЕМНОТИ

комедія в 3-ох актах

в Укр. сали під ч. 325 Carbon Street, Bethlehem, Pa.

Початок о годині 7-ій вечером.

Вступ 50 і 35 ц., для дітей дор. 10 ц.

Режисер В. Сьвідерський.

Українська громада в Бетлегем просимо Вас, прийдіть громадно на це представлення. Весь дохід на народнє.

КОМІТЕТ.

НОВА ОФЕРТА!

ХТО ПРИШЛЕ ЗАМОВЛЕННЕ НА ДВА ДО КНИГАРНІ „СВОБОДИ", той дістане Календар Укр. Народного Союза цілком даром.

Пишіть на адресу:

"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

УКРАЇНА ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ.

Бувший керовник центрального статистичного управління в Київі прид. С. Жилкин випустив брошуру „Україна в цифрах" (1913—1920). Книжка містить ряд цікавих даних, які характеризують її зміни, які зайшли на Україні підчас революції. Не спиняючись над правдивостю висновків автора, опертих на совітській статистиці вартість якої що до певних цифер являється дуже сумнівною, зазначимо головніші з його висновків.

Загальне число населення совітської України виносить 25,861.000 душ. В порівнанню з попередніми відомостями слід констатувати: а) Зріст відсотку жіночого населення; цей відсоток тепер виносить для міст 19; для сіл 81. б) Перевагу серед населення жінок перед мужинами: на 1000 мужин припадає 1140 жінок; до окремих губерніях ця перевага являється ще більше фіксованою, на Чернигівщині н. пр. на 1000 мужин припадає 1260 жінок. Це явище безумовно являється безпосереднім наслідком війни й революції, події які відбились негативно на збереженню більш активного мужського населення. в) Непритаївний вплив цих факторів відбився на подїлі населення по віку. В той час, як н. пр. в Київщині по перепису 1897 року на людей робочого припадало 42 прц., тепер там той відсоток виносить всього 31,8. г) Погіршення економічних умов й розвиток епідемічних недуг привели до збільшення смертности. Так в чернигівському повіті коли смертність 1915 року взяти за 100, то в 1918 році вона зводить до 106, в 1919 р. до 128, в 1920 р. до 174. Щодо числа народжувань то це число відмінилось в 1918 р. в наслідок демобілізації й повороту війска з фронту в послідуючі роки постепенно падає. В тому самому чернигівському повіті, коли взяти число народжень 1915 року за 100, послідуючі роки дадуть такі цифри — 1916 р. 79, 1917 р. 65, 1918 р. 120, 1919 р. 111, 1920 р. 109.

Революція збільшила кількість землі, яка припадає у селян на одного душу: дореволюційна пересічна норма по цілій Україні на одного душу у селян — 0,97 десят. збільшилась на 0,58 дес. Це збільшення по окремих губерніях дуже нерівномірне. На Полтавщині додатково поступило на одного душу 0,34 дес., по Миколаївській губ. 1,22 дес., на Подїлю 1,58. Загалом збільшення це являється більш значним в тих губерніях, де у селянина й перед революцією було більша кількість земель. Головна ціла, який попав до рук селян, обробляється далеко не весь. Посівна площа 1921 року супроти навіть дуже зменшеної посівної площі 1917 року являється зменшеною на 19 проц. На Київщині посівна площа за 1901—1910 рік й 1921 рік має такий вигляд (в тиś. дес.):

Засіяно	1901 1910рр.	1921 р.
озимового жита	432	284
озим. пшениці	338	148
яровоі пшениці	19	?
ячменю	170	170
вівса	350	253
гречки	109	122
проса	176	105
картофлі	64	50
Разом	1658	1132

Коли навіть допустити, що площа яровоі пшениці лишилась попередньою, то й тоді посівна площа 1921 р. буде сказати лише коло 70 прц. того простору, який засівався пересічно в роках 1901—1910. Такіж результати дає аналіз посівної площі й по инших українських губерніях. Наслідком зменшення посівної площі являється величезний недобір валового збору. Коли в довількові часи Україна збирала за рік до півтора пудів, то по середні обчислення совітської статистики дають для 1921 року цифру лише в 450 міл. пуд.

Такі висновки керовника совітської статистики про сучасний економічний стан України, підкреслюємо, що, не зважаючи на їх песимістичність, ми можемо підсилки уважати їх все таки занадто оптимістичними.

ГАМБУРГ

Проста дорога через подивацчоні нові „О" кораблі. Їзда продувча до всіх частин Европи.

ORDUNA . . . Oct.21, Dec.20, Jan.31
OROPESA. . . . Nov. 4
ORBITA . . . Nov.29, Jan.10, Feb.21

Вороут до Чербо, Саутгемптон і Гамбурґ.

Всі кабіни замкнені. Нікої екстра оплати.

ROYAL MAIL STEAM PACKET CO.
SAMPERSON & SON, Inc., Agents
26 Broadway, New York
217 W. Washington St., Chicago
або кождий любудь місцевий агент.

ЛОЗЯ! ЛОЗЯ! ЛОЗЯ!

Дає право на скидку

РАХУНКОВІ КНИЖОЧКИ

до скорого вношення, вписування платні, мрк, ґаль, площі, посвоєї і других бізнесових обчислень.

Пишіть на адресу:

Цїна примірника, оправленого в пергамін полезному оправу 50 ЦЕНТІВ.

"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ФАРМИ!

ФАРМА НА ПРОДАЖ, з чого 50 акрів під плугом а решта лїс і пасовиско, дім з 5 кімнат, ґанк, шопр який давнїйше був отворений а тепер стоїть пусткою, 2 корови, 1 кінь, віз, плуги, борона, картофлі, корма, овес, жито, сіно, солома, кури, безрога; річка лише майже за будинками вся торговина і гречка. Причина продажі невгода між спільниками. Цїна за все $2200, готівкою $1200 а решта на лїтні сплати. 36-42

NICK. RUZYCKI.
R. F. D. 2, Box 141,
BROADALBIN, N. Y.

ФАРМА В ЛОНГ АЙЛЕНД, 26 миль з Ню Йорку, 45 мінут з Ренс. R. R. 33rd St., в самім містечку; 7 акрів 100x100, великий дім на 6 помешкань, вода і газ в домі, стайня і ґанк курниці, 5 коров, 1 кін, 3 безрогих, 100 курий, 3 гуски; приїзд за молоко $30 в тиждень, 2 бджоли, всі знаряди, фарбіні і огород, богато матеріялу, за все $5.800, вплати $2000 і малі сплати. Павло Кутинський, 263 Avenue B, bet. 15 & 16 St., 3th floor front, New York, N. Y. 42-45

ФАРМА 30 АКРОВА, дім з 9 румів і другі його будинки, 2 коні, 2 корови, 1 безрога, 50 курий, всі фармерські машини, 1 миля до міста. Цїна $4.000, готівки половина. Маю також великі і малі фарми на продаж. Також шинкові ґаражі в Ню Бронзвик по $3.000 і висше. $500 готівки, 10 мінут ходу до фабрик. Роботи досить. Прошу голосить: WILLIAM SULEMA, New Brunswick, N. J. Opp. Lincoln Gardens. 42-44

МУФУПТЕ ДО ВЛАСНОГО ДОМУ!

Будуємо українську кольонію в гарній, здоровій околиці; два блоки від колійової стації і школи; 45 міль їзди з Ню Йорку.

3 румові доми з двома льотами, цїна $1150, $200 вплати і 15 долярів місячно як рент.

4 румові доми з двома льотами, цїна $1425, 300 долярів вплати і 20 долярів місячно.

5 румові доми з двома льотами, цїна $1550, 400 долярів вплати і 25 місячно. В кождім домі є газ, електрика, вода, сінї, виходи і ванни.

20 фамілій українських вже купило там доми, мешкають там і є дуже задоволені. Прийдьте, огляньте, а певно Вам сподобеся. Пишіть або приїдь. Читайте за: 30—

P. HRYHORAK,
180 Broadway, Room 74,
New York City.

НА БОЛЇ І ДОЛЯГАННЯ

PAIN-EXPELLER

Торговельна марка Реґістр. Уряду Злучених Держав.

ПРИЯТЕЛЬ В ПОТРЕБІ.

NORTH GERMAN LLOYD

Дво-трубові кораблї
ДО СХІД. ГАЛИЧИНИ
в кабінах або 3. клясою
NEW YORK — BREMEN
Кораблї відходять кождої другої середи.
Богато удобнені третої кляси приспособлення для гвгоди.
Знамениита кухня, вигідні замкнені кабіни для 2, 4 або 6 осіб.
По дальші інформації удавайтеся до будь котрого місцевого агента або до:
NORTH GERMAN LLOYD
14-16 Pearl St., New York

НА УКРАЇНУ

WHITE STAR LINE
З Ню Йорку до Гамбурґа:
Manchuria Oct. 26. Mongolia Nov. 9
Minnekahda Nov. 16 (3rd Class) . . Nov. 16
Получення до Балтійських портів.

RED STAR LINE
З Ню Йорку до Шербурґ і Антверпен
Zeeland Oct. 21, Lapland Nov. 4
Kroonland Oct. 28, Zeeland Nov. 25
Gotland (3rd Cl.) . . . . Nov. 11
Лише до Антверпу.
Finland . . . . . Dec. 2
З Ню Йорку до Данцігу
Samland (3rd Class) . . . Nov. 8.
Добрий харч. Особні кабіни. Умірковані цїни для Ваших приятелїв приїздячих до Америки. По інформації вдайтеся до місцевих агентів або до:
PASSENGER DEPARTMENT
No. 2 Broadway, New York

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські Погребники

Без ріжниці в якій стороні Шікаго або околиці мешкаєте, телефонуйте до МУЗИКИ і вкористаєте троші.

3231 W. CHICAGO AVE.
Tel. Seeley 4454 і West 6357

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОТРІБНО зараз старенького від 50-65 літ для допомоги в маленькій родинї; жінки до помочи в домашній роботі в місті. Стаде занятте а в дуже добре місце, бо легка робота і вигідне житте при заможній родині в околиці Питсбурга. Старенька пара мають першенство. "Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J., for L. B. 40-42

ЧОМУ МАЄТЕ РОБИТИ ДЛЯ ДРУГОГО.

Тут є спосібність для молодих людий; можете купити тано делікатесен і тросерн штор в українсько-польскій дїльниці. Скоротайте з нами. Голосіться під ч. 193 Ave. C, New York City. 40-45

БАЧНІСТЬ УКРАЇНЦІ!
Кримінальне Бюро Детективів.
Коли Вас хтось обібрав, ошукав або скривдив, коли маєте які непорозуміння, голосіться до
WILLIAM LAZOREK,
133 Second Ave., New York City
Український детектив, котрий подолює справи до цих Злучених Державах і Канаді. 40-4.

HIPPODROME
45 STREET and 6th AVENUE
ЛИШЕ ЧАСИ найбільша вистава в світі
Богато українських артистів
Два рази денно: 2.15 і 8.15
Цїни: 50 цент. до $1.50

SANTAL MIDY
КАТАР МІХУРА

Мущини хороїть себе перед всіма застарілими хоробами уживайте засісіди
SANYKIT
(Sanitary Kit)
Французький охоронач
Рурка 35 ц. Kit (4's) $1
всїх аптиках або Sanykit Co., 92 Beekman St., New York.

ПОШУКУЄМО АГЕНТІВ — мущини і женщини — в кождім місті і селї, що розпродавали Карпатського Зільного Чаю на Кров і Нерви. Даємо добрі услівя шторникам та агентам. Пишіть по інформації до CENTRAL DRUG CO., Dept. S, Binghamton, N. Y.

НОВЕ ПІРЯ ДО ЛІЖОК

Приготуйтесь тепер на зиму. Пишіть тоє по безплатну великих дешевостий на вимоги про санітарні пірянї ліжка, подушки і пірє. Наші фабрики ціни суть дуже дешеві. Десять денна безплатна проба і ми платимо пересилку. Вдоволені клієнти в скорім. Пришліть сейчас почтівку по БЕЗПЛАТНУ книжку і оказоне пірє AMERICAN FEATHER & PILLOW CO., Dept F15, Nashville, Tenn.

ДАРОМ ТЕРПЛЯЧИМ ДА ПРОПУСКУЛИНУ

Plapao на пробу і книжку про пропускуину цілком безплатно.

СТУАРТА PLAPAOPAS є чимось иншим від пасо. Є се медичний збірник, який приміняється сам, щоб сильно держати внутрешности в животі. — Нема шасіс, слуружу або бурчок. Тому несуваеться, не тре тіла і не гнеде кости званої „pubes". Тисячі осіб лічилося в хаті успішно, не опускаючи денної роботи і успіх був навіть в найгірших випадках. Мягкий гей касаміт, легкий до уживання, не дорогий, нагороджений золотим медалем і першою нагородою. Процедура лічення натуральна, послідовно, пас стається непотрібним. Удовідимо то що говоримо, посилаючи Вам пробну Plapao, шлюбовто ДАРОМ. Напишіть своє ім'ьвиско і адресу на купоні і вишліть почтою днесь.

PLAPAO LABORATORIES
3071 Stuart Bldg. St. Louis, Mo.
Імя і назвиско . . . . . .
Адреса . . . . . .
Відворотна почта принесе Вам пробку PLAPAO безплатно.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНІХ НЕДУГ І ЖІНОЧИХ.
Години приняття: від 9. рано до 9. вечер, в неділї до 4. пополудни.
411 E. 7th St., NEW YORK, N. Y.

СПЕЦІЯЛІСТ
НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
СПЕЦІЯЛІСТА ХРОНІЧНИХ НЕДУГ, КРОВИ, НИРИ, НЕРВІВ, ЖОЛУДКА І НИРОК.
Порада даром.
DR. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Між 4th Ave. а Irving Place.
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділї від 9. рано до 4. попол.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лїчить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає нескоєна безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
204 2nd AVENUE,
між 12-ою а 13-ою улицею
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 1882 Stuyvesant